

Izložba "Arhitekta Grigorije Samojlov" održana je u Galeriji nauke i tehnike Srpske Akademije Nauka i Umetnosti 2006. godine. Nastala je kao plod dugogodišnjih istraživanja istoričara umetnosti Milana Prosenaa, čiji je diplomski rad o životu i delu arhitekta Samojlova nagrađen godišnjom nagradom Spomen-zbirke Pavla Beljanskog za najbolji diplomski rad iz oblasti Nacionalne istorije umetnosti za školsku 2003/2004. godinu. Odeljenje arhitekture Muzeja nauke i tehnike, u svom dosadašnjem radu, dalo je prioritet sakupljanju, proučavanju i zaštiti zaostavština autora koji su obeležili srpsku arhitekturu XIX i XX veka. Bogata zbirka Muzeja nauke i tehnike, osim projekata najznačajnijih srpskih arhitekata, sadrži i veliki broj radova ruskih graditelja – emigranata. Pored zaostavština Nikolaja Krasnova, Petra Anagnostija, Vasilija Androsova, Đorđa Kovaljevskog, Aleksandra Čelpanbajeva, Alekseja Vasiljeva, Leonida Makšejeva svoje mesto je zauzela i zaostavština Grigorija Samojlova, koju je Muzeju poklonio sin arhitekta, Ivan Samojlov.

Organizovanjem izložbe o arhitekti Grigoriju Samojlovu, Muzej nauke i tehnike u saradnji sa autorom izložbe Milanom Prosenom, omogućio je da se stručna i šira javnost upozna sa životom i delom ovog svestranog ruskog graditelja, kao i da po prvi put vidi njegove originalne projekte. Od ukupno četiri hiljade predmeta, uglavnom projekata za oko sto pedeset objekata, koliko se nalazi u zaostavštini, autor izložbe je sistematično odabrao trideset pet, koji na reprezentativan način prikazuju opus arhitekta Samojlova kroz više paralelnih stvaralačkih puteva kojima se kretao jednako uspešno, i u stilskom i u čisto graditeljskom izrazu.

Biografija Grigorija Ivanoviča Samojlova (Taganrog, 1904 – Beograd, 1989), "Rusa bez Rusije", predstavljena je u katalogu izložbe. Faze njegovog stvaralačkog i istraživačkog puta, kao i stilske opredeljenosti, formirale su se u atmosferi aktuelnih tokova u Kraljevini Jugoslaviji. Diplomirao je na Arhitektonskom odseku Tehničkog fakulteta 1930. godine. Svoju karijeru je započeo u projektnom birou arhitekta Aleksandra Đorđevića, jednog od najistaknutijih predstavnika arhitekture akademizma. Tokom šest decenija plodnog rada nastajali su

brojni sakralni objekti, spomen obeležja, stambene zgrade i vile, državno-administrativni objekti u duhu srpsko-vizantijskog stila, akademizma, modernizma, art decoa u periodu između dva rata kao i u duhu korbizijanske arhitekture nakon rata.

Učešća na konkursima takođe su ostavila traga u neizvedenim projekatima u jedinstvenim idejama kojima se autor rukovodio i koje predstavljaju nezaobilazna rešenja bez kojih tumačenje razvoja beogradskog modernizma ne bi bilo potpuno. Projektovani enterijeri poput enterijera SANU, hotela Moskva, bioskopa Beograd, kao i slikarski radovi Samojlova govore o arhitekti koji se uspešno izražavao kroz različite stvaralačke forme. Pre i nakon Drugog svetskog rata bavio se pedagoškim radom prenoseći svoja znanja studentima Arhitektonskog fakulteta u Beogradu.

Autor postavke Anja Radaković našla se pred specifičnim zahtevom obimne građe koju je odabrao autor izložbe. Pored izloženih projekata na panoima, fotografije objekata su izložene i na staklenim panelima u izlogu i u višim zonama galerije. Na taj način je predstavljeno više materijala nego što to prostor Galerije inače dozvoljava. Među brojnim ostvarenjima prikazanim na izložbi našli su se: zadužbina Luke Čelovića, vila Arkadija Miletića, crkva Rođenja Svetog Jovana Krstitelja u Vučju, Hram Svetog Arhangela Gavrila u Humskoj 26, vila porodice Teokarović u Vučju, projekat palate Vlade Teokarovića, Palata Penzionog fonda činovnika i služitelja narodne banke na Terazijama, konkursni projekat Beogradske zadruge, potom posleratni opus: Mašinski fakultet, Laboratorija Tehnološkog fakulteta, Zgrada Jugobanke, Letnja pozornica u Nišu.

Među izloženim radovima značajno mesto su zauzeli akvarelisani projekti poput izložene sale Doma JNA u Skoplju, koji imaju posebnu umetničku vrednost. U vitrinama su se našli lični predmeti i fotografije, kao i pisma iz logora. Porodica Samojlov je omogućila da se javnosti pokažu slikarski radovi arhitekta Samojlova iz porodične zbirke (slike iz logora, enterijeri...) kao i bista Grigorija Samojlova rad autora Marka Brežanina.

Postavku je pratilo emitovanje dva video ostvarenja: ton-film "Osvećenje crkve u Vučju" iz 1938. godine koji se čuva u Jugoslovenskoj kinoteci i "Arhitekta Grigorije Samojlov – stvaranje u senci" dokumentarni film iz 2004. godine čiji je autor Milan Prosen. Doprinos postavci dao je i Miloš Jurišić fotografijama koje omogućavaju uvid u stanje izvedenih objekata danas.

U dvojezičnom izdanju kataloga izložbe, na srpskom i engleskom jeziku, autor Milan Prosen daje naučno i metodološki utemeljen prikaz arhitektonskog opusa Grigorija Samojlova. Katalog je podeljen na sledeća poglavlja: Biografija, Stambeni objekti do 1941., Porodične kuće, Sakralni opus, Neizvedeni projekti do 1941., Posleratni opus, Enterijeri i adaptacije, Slikarstvo. Poglavlja prate Bibliografija objavljenih tekstova Grigorija Samojlova i Odabrana bibliografija o arhitekti Grigoriju Samojlovu. Posled-

nje stranice kataloga prikazuju ilustracije najznačajnijih projekata koji se čuvaju u muzejskoj zbirci. Ovim je autor potvrdio svoj stav da delo Grigorija Samojlova zauzima mesto među značajnim stvaraocima novije srpske arhitekture. Izložba "Arhitekta Grigorije Samojlov" predstavlja značajan doprinos njenog autora kako na polju pručavanja i vrednovanja tako i u pogledu prezentovanja jednog tako obimnog i značajnog arhitektonskog opusa.